

Иван Вазов
Три грешки

Всичкото общество се смееше с глас подир разказа на майор Ш. А майор Ш. беше разказал наистина пресмешна история, що му се случила в Парголово, едно от аристократическите дачни селца около Петербург.

Влязъл във великолепната градина с разкошни фонтани и чудесен шалé на княза Х., седнал на едно столче в алеите, изучава с бастуна си и заръчал на младата княгиня М., фрайлина на императрицата, да му донесе селтерска вода! Ш. погрешно зел градината за обществена разходка, княжеския шалé – за ресторант, а князовата дъщерка – за прислужница на посетителите. Фрайлината на императрицата, като разбрала, че е българин, учтиво му посочила градината, дето може да утоли жаждата си.

– И сега се конфузя от грешката си – добавяше майорът; – а тогава, стори ми се, че се сбрах, тъй накуп, станах на топка и можех да се побера в орехова черупка от смущение и срам.

– Аз бях жертва на подобна грешка с една дама – каза господин Д... – и макар че тя не беше обитателка на Аничковия дворец и това се случи не тъй далеко, а тука, в градината, при оная маса, аз просто щях да умра от срам, през една минута само, за своята дивашина и разсеяност.

– Де, разкажи!

И всички наостриха уши, готови, жадни за смях, към който ги застърви разказът на майора.

Господин Д. продължи:

– Вървахме с доктора Л. там, из оная алея. Веднага той съзря на една маса доктора Ц. с госпожата му и отиде да се здрависа с тях, което и аз направих, понеже се познавам добре с Ц., а отчасти и с госпожата му. Аз я знаех, че е другоземка, англичанка, и едвам баткаше български преди шест месеца, когато последния път приказвах с нея. Колко останах смаян, когато сега я намерих подмладяла на десетина години и че говори така свободно, правилно и изящно български, както никога не съм чул чужденец да говори!... Аз не можах да се удържа да ѝ не изкажа удивлението си и ѝ направих голям комплимент, не за разхубавяването ѝ – това би било неловко пред мъжа ѝ, макар и крайно приятно ней, – а заради прогреса ѝ в българския език.

Тя се изчерви силно и измънка някакво скромно извинение.

Мъжът ѝ стана червен като патладжан и като ме погледна с изумление през златните си очила, каза доста спокойно:

– Вие сте много любезни, но жена ми далеко не говори български език, както се следва...

Но аз не отстъпих от позицията си.

– Моля, защо толкова скромност? Господжата владее български като българка, и по-добре от българка. Моите горещи комплименти, госпожо, пак!

– Че господжата е българка! – каза ми докторът зачудено.

– Съвършена българка: не само по езика, но и по душа, и по чувство – отговорих аз с апломб.

– Да, и аз за такава я считам – забеляза юристът, като се усмихна на жена си, която още руменееше от удоволствието, което ѝ направиха моите хвалби.

Ние се простихме с тях и продължихме разходката си нататък.

– Че ти гъркиня ли считаш госпожа Ц.? – попита ме докторът небрежно.

– Не. Защо мислиш, че я взех за гъркиня?

– Защото тя е родом от Мустафа паша, съща българка; но понеже татък има гърчоля, помислих, че я считаш гъркиня или гъркоманка. Аз така разбрах твоите комплименти...

– Сънуваш ли, докторе? Ц. води англичанка!

Докторът се изкикоти.

– Как, ти я взе за англичанката?

– Ако да не стоеше при Ц., щях да я взема за съвсем друга, така много се е изменила в хубост и младост и наумява бившата г-жа Р-ва, вдовицата!

– Та тя е самата! Тя е сега госпожа Ц. С англичанката г-н Ц. се разведе преди пет месеца.

Аз бях втрещен!

Това откритие провали земята под мене. Пламнах от срам и побеснях против себе си! Моето заблуждение беше толкоз по-дебелашко и непростително, че аз се познавах с госпожа Р-ва, с чийто покоен мъж бяхме близки; па си спомних, че и билет известителен получих от г-н Ц. за повторния му брак.

Додето аз се съкрушавах и терзаех в безполезни вайкания за грубата си до неприличие невнимателност, докторът се кикотеше до дънера на една акация.

Не ми оставаше друго, ами да сторя като него. Половина час се превивахме и стискахме коремите си; но понеже привлякохме вниманието в градината, качихме се в един файтон и бягахме на полето, при „Ханчето“ чак, за да се досмеем.

– Такива недоразумения често се случват в живота, по-често даже,

отколкото в комедиите и водевилите – каза Воеров, книжовникът; – най-неправдоподобните сплитания, най-изумителните фарсове и квипроквота, които коштуват толкова труд на авторите, за да ги измислят, в живота се случват по най-прост начин, съвсем просто: едно обикновено сгрешаване на име, едно припознаване може да породят най-вратоломна верига от грешки... Шекспировата Комедия от грешки е много невероятна, но още по-много възможна... Аз самичък преди две недели бях герой на едно ужасно недоразумение, от което Молиер би се възползвал за една гениална комедия.

– Воеров, разкажи!

– Дойде при мене Дуков и ми каза, че доктор Шумков ни кани на чай вечерта по девет часа. С доктор Шумков се познавам лично много добре, но никога у дома му не бях ходил и със семейството му се не познавах, та ми беше неловко да се възползувам от това интимно приглашение. Но Дуков настоя, защото обещал, и Шумков ще ни чака, па и вечерта ще ни бъде една от най-приятните в средата на това любезно и образцово семейство. Доктор Шумков желае особено да говорим по литературата: ако и сам да пише малко, но той силно се интересува от книжовни въпроси. И госпожата му е образована жена. Облякох се вечерта прилично и когато да тръгна към доктор Шумкова, получих записка от Дукова, че му се случила пречка, по аз непременно да ида и сам у Шумкова, който се е приготвил и ни се надява, и да го извиня. Помислих малко, реших да ида. Неприлично щеше да бъде ни един да се не яви от нас; после и не знаех де другаде да прекарам вечерта.

Господин Шумков заварих, че четеше вестник. Той ме прие твърде сърдечно, изказа ми удоволствието си, че ме вижда, представи ме на жена си, която намерих парадно облечена, като че ще излиза! Аз извиних господин Дукова и Шумков изрази съжаление, защото доста добре се познавали с него. Разговорът ни отиваше занимателен, времето минаваше неусетно. Госпожа Шумкова е прелестна и умна жена, с прости обращения; една атмосфера от фамилиярност и сърдечност царуваше около мене в тая къща, дето влязох почти чужденец. Поднесоха ми хубаво червено чирпанско вино и мезе – копривщенска луканка. Чай не пихме, при всичко, че „на чай“ бях викан. И други отстъпления от програмата забелязах: щяхме да приказваме повече за литература, но на нея само минутно се спряхме, и то на юридическата – вие знаете, че доктор Асен Шумков взема участие в някои юридически списания. Но това не попречи на занимателността на беседата, озарявана от приятната и умна намеса в нея на милата домакиня. По единайсет и половина часа аз станах и

си взех сбогом, като благодарих домакините за любезността; те ми се издължиха с подобен же комплимент и с признателност за сторената тям чест. Доктор Шумков прибави даже, че се „фелицитаира“ за моето посещение, защото инак – рискували да скучаят досега в театъра, за де-то взели билети. Аз се посконфузах и на моето извинение, че съм побъркал, и той, и тя протестираха и повториха поканата си и друг път да заповядам. За господин Дуков не споменахме.

Ето как прекарах вечерта си у доктор Шумков.

Слушателите се спогледаха разочаровани.

– Че какво особено има тука? Каква работа има Молиер в твоето приключение? Най-обикновеното и банално посещение, каквито стават хиляди в София! – извика Петров.

– Чакай, Петров! – забеляза му един. Няколко души вече се кискаха... Вероятно разбраха що следва.

Воеров ги погледна ухилен и продължи:

– Развязката завчера стана. Завчера се видях в Славянска беседа с Дукова и му разправих как приятно съм преминал у доктор Шумкова. Току-що приказвахме, приближи се до нас един висок, черноок, слаб господин, подаде си ръката Дукову, па като си я подаде и мене, представи се и се назова: доктор Шумков! Разбирате? Иван Шумков – доктор по филологията! – Той изказа радост за познанството си с мен, покани ни на чай – когато обичае да идем с Дукова – и го смъмра, че го излъгал и не удържал обещанието си да му иде с мен оная вечер.

Аз и Дуков се погледнахме втрещени. Види се, той ме взе за голям лъжец или умопобъркан, а аз се взех за най-нещастния дурак на света.

В един миг ми стана ясно всичко, що ми се видя странно и тъмно у Шумкови, юриста, който съвсем не е очаквал гости тогава.

Преди да дам време на Дукова да пошушне, побързах да го извлека навън и надали някога такъв омерически смях е гърмял из стълбите на Славянска беседа...

Дигна се общо кикотене с преплитане глумливи забележки, което привлече вниманието на околните маси, както и на публиката, що се разхождаше.

Господин Д., героят на втория разказ, стана, като каза:

– Виждам, че минават г-н и г-жа Ц. Да ида да искам извинение, че излязох пред тях такъв дивак!

– А аз ще ида да питам Шумкова II, който се задава, видял ли е по-голям от мене? – каза Воеров.

Весели смехове ги изпращаха.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3818>]